

ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΟΙΞΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ;

του Γιώργου Ριζούλη

Η μακροχρόνια πόλωση μεταξύ "ρεαλιστών" και "θεμελιακών" μέσα στο Ομοσπονδιακό κόμμα των Δυτικογερμανών Πράσινων, αλλά και η διογκούμενη δυσάρεσκεια της βάσης του εναντίον των εξεχόντων ηγετών που συγκρούονται αλλά δεν συνδιάλονται, κατέληξε σε ριζικές ανακατατάξεις ιδεών και προσώπων. Στο Συνέδριο της Καρλσρούης (Δεκέμβριος 1988) ανακλήθηκε ολόκληρο το Ομοσπονδιακό Προεδρείο, δηλαδή το ανώτατο εκτελεστικό όργανο των Πράσινων (εδώ και πολλά χρόνια με "θεμελιακή" πλειοψηφία). Μετά από δίμηνη μεταβατική περίοδο, έγινε αρχές Μαρτίου στο Συνέδριο του Ντούισμπουργκ η εκλογή του νέου Ομοσπονδιακού οργάνου. Οι νέες ιδέες, τα νέα ρεύματα και κατευθύνσεις, κυρίως όμως οι νέοι συσχετισμοί δυνάμεων μεταξύ των ρευμάτων, αποτυπώθηκαν με ανάγλυφο τρόπο.

Τα νέα ρεύματα που φιλοδοξούν να πραγματοποιήσουν την υπέρβαση του διπολικού σχήματος είναι οι μεγάλοι νικητές: Η πολιτική ανεπάρκεια των "θεμελιακών" και η αδυναμία των "ρεαλιστών" να εμψυχήσουν πνοή επιθετικής πολιτικής τροφοδότησε με ανθρώπους και με ιδέες τα ρεύματα του "Grüner Aufbruch" και των "Αδογμάτιστων Αριστερών", εγγυητές της ενότητας μέσω της ποικιλομορφίας, αλλά και κινητήρες της πολιτικής και ιδεολογικής ανανέωσης. Μια σχηματική εικόνα δίνεται από την τριάδα των εκπροσώπων του Προεδρείου: Αποτελείται από δύο γυναίκες, μία εκπρόσωπο των "ρεαλιστών" και μία πρώην "θεμελιακή" που έχει προσχωρήσει στην "Αδογμάτιστη Αριστερά", και έναν άνδρα του "Grüner Aufbruch" (κείμενο του τελευταίου δημοσιεύουμε παρακάτω). Στο υπόλοιπο Προεδρείο (ενδεκαμελές) υπάρχουν άλλοι εκπρόσωποι του κάπως διάχυτου ρεύματος των "Αδογμάτιστων Αριστερών", "ρεαλιστές", αλλά και άνθρωποι

Stefan Pappas

που δεν ανήκουν σε συγκεκριμένο ρεύμα. Στο νέο Προεδρείο δεν υπάρχουν εκπρόσωποι των ακραιφνών "θεμελιακών" γύρω από την Γιούττα Ντίτφουρτ και τους "οικοσοσιαλιστές" του Αμβούργου Τράμπερτ και Εμπερμαν, αλλά μπορεί κανείς να πει ότι όλα τα υπόλοιπα ρεύματα ή διάχυτες τάσεις εκπροσωπούνται.

Το πολιτικό στίγμα που καταγράφηκε στο Συνέδριο είναι μια εν γένει διαθεσιμότητα για αναζήτηση κοινών σημείων και επιμέρους συγκλίσεων με τους Σοσιαδημοκράτες (SPD) μέσα σε ένα ιδεολογικό πλαίσιο ριζοσπαστικού μεταρρυθμισμού, χωρίς όμως να εγκαταλείπουν τα βάρη της Πράσινης πολιτικής. Από εκεί και πέρα, η συγκεκριμένη μορφοποίηση των συγκλίσεων μένει προς αναζήτηση και οι διαφωνίες υπάρχουν, αλλά με έμφαση στην πολιτική του συγκεκριμένου. Οι "ρεαλιστές" π.χ. θεωρούν την "κοκκινοπράσινη συνεργασία" (Πράσινοι-SPD) ακόμα και στο επίπεδο της κεντρικής Κυβέρνησης, βασικό στόχο μελλοντικής πολιτικής, τείνοντας έτσι να υποβαθμίζουν την αυτόνομη έκφραση του Πράσινου πολιτικού λόγου. Αντίθετα οι "Αδογμάτιστοι Αρι-

στεροί", δέχονται μεν ως αναγκαίο τον πραγματισμό μιας πολιτικής συμμαχιών, αλλά τον εννοούν ως διαδικασία σύγκρουσης και κριτικής. Ταυτόχρονα εμμένουν στις προγραμματικές αρχές και στις ριζοσπαστικές μη βίαιες πρακτικές της εξωκοινοβουλευτικής δράσης. Είναι "θεμελιακοί" στη σκέψη, αλλά θεωρούν απαραίτητη μια ρεαλιστική και επιθετική πολιτική συμμαχιών, ως προϋπόθεση μιας στρατηγικής κοινωνικού μετασχηματισμού. Το ρεύμα του "Aufbruch" απορρίπτει τις "θεμελιακές" περιχαράκώσεις που αδυνατούν να λειτουργήσουν πολιτικά μέσα στη σημερινή κοινωνική πραγματικότητα, αλλά και τις έμμενες ιδέες των "ρεαλιστών" που βλέπουν παντού κοκκινοπράσινες συγκλίσεις. Επιμένει όμως ιδιαίτερα στην προγραμματική ανανέωση των "Πράσινων", με στόχο να μπορούν να λειτουργήσουν μέσα στις συνθήκες της δεκαετίας του 1990 ως ισχυρό και αποτελεσματικό κέντρο πολιτικού, ιδεολογικού και ηθικού μετασχηματισμού όλης της κοινωνίας. Έτσι η πρόταση εσωκομματικού δημοψηφίσματος (που θα διεξαχθεί Μάιο και Ιούνιο, αφού υποστηρίχθηκε από περισσότερες του

ενός τρίτου τοπικές οργανώσεις, όπως ορίζει το καταστατικό) είναι μια μεγάλη επιτυχία του "Aufbruch": Πρόταση διεξόδου κάθε άλλο παρά διαδραστική (αντίθετα από την άποψη του Ν. Βούτση στην "Εποχή", 12/3/1988), αφού το δημοψήφισμα θα καταγράψει με πολιτικό τρόπο τις πραγματικές διαθέσεις των μελών και θα ενισχύσει την αμεσοδημοκρατική λειτουργία εις βάρος της λογικής των μηχανισμών και ηγετικών ομάδων.

Το άλλο πολιτικό χαρακτηριστικό που εμφανίσθηκε με σαφήνεια στο συνέδριο του Ντούσμπουργκ είναι η απαίτηση του Πράσινου Κόμματος για κεντρικότητα του οικολογικού ζητήματος μέσα στο πολύπλοκο πεδίο των σημερινών κοινωνικών συγκρούσεων. Πρόκειται για το βασικό ιδεολογικό βάθρο των Πράσινων, που είχε λησμονηθεί κάπως τα προηγούμενα χρόνια εξαιτίας της μάλλον αφυδατωμένης διαμάχης για την εσωκομματική εξουσία, αλλά είναι φανερό ότι είναι πάντοτε ο σημαντικότερος παράγοντας για τη σημαντική κοινωνική υποστήριξη που έχουν κερδίσει σήμερα οι Δυτικογερμανοί Πράσινοι. Το ρεύμα του "Aufbruch" τονίζει ιδιαίτερα αυτό το σημείο: υπάρχει όμως μια πολύ ευρύτερη συναίνεση στην εκτίμηση ότι η δυνατότητα συνεργασιών με τους Σοσιαλδημοκράτες θα κριθεί σε μεγάλο βαθμό από τις συγκλίσεις της Β. υπάρξουν ή δεν θα υπάρξουν ως προς την αντιμετώπιση της οικολογικής κρίσης. Αλλά και η πολιτική των Πράσινων για την αντιμετώπιση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς (1992) αρθρώνεται γύρω από τη σύγκρουση των οικονομικών διαδικασιών με τα οικολογικά όρια.

Πάντως, σε αντίθεση με όσα φαντάζονται κάποιοι χώροι της ριζοσπαστικής Αριστεράς στη χώρα μας, η κεντρικότητα του οικολογικού ζητήματος δεν αμφισβητήθηκε ποτέ μέσα στους Δυτικογερμανούς Πράσινους. Ακόμη και η "Εναλλακτική Λίστα" του Δ. Βερολίνου (AL) η οποία προϋπήρξε του Πράσινου κόμματος και εντάχθηκε αργότερα μέσα στους κόλπους του διατηρώντας μια σχετική αυτονομία ή και επιφυλάξεις, έχει ως πλήρη τίτλο το "Εναλλακτική Λίστα για τη Δημοκρατία και την Προστασία του Περιβάλλοντος" διαδηλώνει δηλαδή την οικολογική κεντρικότητα στην προμετωπίδα της.

Ένα τελευταίο σημείο που αφορά

την οικολογική κεντρικότητα είναι η πίεση που ασκείται από τη γενικότερη συγκυρία προς τους Πράσινους για να δοκιμάσουν με ριψοκίνδυνο ίσως τρόπο μια ευρύτερη πολιτική συγκλίσεων. "Η γη μας έχει ακόμα ζωή μόνον δέκα χρόνια" μετά η καταστροφή θα είναι μη αναστρέψιμη: Αυτή είναι η φωνή που ακούγεται τελευταία, από το Worldwatch Institute της Ουάσιγκτον μέχρι τους "οικομαρξιστές" του Πιέτρο Ιγκράο μέσα στο Ιταλικό Κομμουνιστικό Κόμμα και από τα επιστημονικά συνέδρια του πιο αυστηρού ακαδημαϊσμού μέχρι τις αυτόνομες οικολογικές ομάδες βάσης της Σοβιετικής Ένωσης. Η πολιτική μιας μακροχρόνιας και αργόσυρτης αλλαγής των συνειδήσεων φαίνεται τρομερά αναποτελεσματική όταν το Αμαζονιακό Δάσος καταστρέφεται με ταχύτητα τυφώνα ή όταν οι θάλασσες και οι ποταμοί απονεκρώνονται πριν οι άνθρωποι συνειδητοποιήσουν τί συμβαίνει γύρω τους. Το κίνημα της Πολιτικής Οικολογίας σπρώχνεται χωρίς τη θέλησή του να παίξει τη "ρωσική ρουλέτα" των συγκλίσεων και της πολιτικής εξουσίας, μέσα σε πολύ δύσκολες αντικειμενικές συνθήκες και συσχετισμούς δυνάμεων. Θα μπορέσει έτσι άραγε να επιταχύνει την αλλαγή των συνειδήσεων και να επιβάλει μια στροφή, να εγκαινιάσει ένα ριζοσπαστικό μετασχηματισμό της παραγωγής και της ζωής, μια αναδόμηση της κοινωνίας; Η μήπως θα αποτύχει οικτρά και θα συντριβεί, είτε με την εκδοχή της ενσωμάτωσης, είτε με τη μορφή της περιθωριοποίησης; Κάποιοι όμως ισχυρίζονται ότι ούτως ή άλλως "είναι η τελευταία μας ελπίδα". Ρωσική ρουλέτα ή εθελούσια παράδοση στο Δίημο, ιδού το δίλημμα.

"Είναι η ευκαιρία του αιώνα": Μ' αυτή την προκλητική και "εν θερμώ" φράση, ο Κρίσταν Στρέμπλε μίλησε για την τοπική Κυβέρνηση συνασπισμού Πράσινων-SPD στο Βερολίνο. Ήταν από τους διαπραγματευτές της Εναλλακτικής Λίστα στις δύσκολες συνομιλίες που έληξαν με συμφωνία και με την ανάληψη τριών υπουργικών θέσεων από ισάριθμες γυναίκες της AL (περιβάλλον, εκπαίδευση, ζητήματα νεολαίας - γυναικών - αθλητισμού). Πολλοί μιλούν για προοίμιο συνεργασίας στην Ομοσπονδιακή κυβέρνηση της Βόννης (μετά τις εκλογές του 1990), αλλά πρόκειται μάλλον για ανιχνευτικό πείραμα σε νέες βάσεις, μετά την κατάρρευση

της συνεργασίας στην Έση εξαιτίας της διαφωνίας για τα πυρηνικά εργαστάσια. Και ενώ η βάση της Εναλλακτικής Λίστας υποστήριξε με μεγάλη πλειοψηφία τη συνεργασία, καταγράφηκε επίσης και η πίεση μεγάλου μέρους της Σοσιαλδημοκρατικής βάσης υπέρ του "κοκκινο-πράσινου". Μόνον ο χρόνος μπορεί να δείξει αν το πείραμα θα είναι επιτυχές.

Τις μέρες αυτές αρχίζουν και οι διαπραγματεύσεις για συνεργασία στο Δήμο της Φρανκφούρτης, μεταξύ Πράσινων και SPD. Οι ψηφοφόροι δείχνουν να επιδοκίμαζουν το νέο "Πράσινο" πρόσωπο με εκλογική άνοδο σ' όλη τη χώρα. Και ενώ τα εκλογικά ποσοστά των Δυτικογερμανών Πράσινων ανεβαίνουν αργά, αλλά σταθερά, καταγράφοντας μια πώληση του πληθυσμού (αφού ισχυροποιούνται έντονα οι ακροδεξιότητες), άλλες μικρότερες Πράσινες και οικολογικές πολιτικές δυνάμεις στην Ευρώπη εισέρχονται στη φάση της "απογειώσεως". Μετά την Ιταλία και τη Σουηδία, ακολουθεί και η Γαλλία όπου σε συνεργασία και με δυνάμεις της κομμουνιστικής και αριστερής ανανέωσης (Ζυκέν), οι Πράσινοι είχαν εντυπωσιακές επιτυχίες στις δημοτικές εκλογές (Μάρτιος 1989), φτάνοντας μέχρι και ποσοστά άνω του 10% στο Στρασβούργο και την Αλσατία. Ανάλογα κέρδη είχαν και οι Πράσινοι-Εναλλακτικοί της Αυστρίας.

Ο Πράσινος πολιτικός χώρος ενισχύεται παντού και η ακτινοβολία της Πολιτικής Οικολογίας διαπερνά ισχυρά φράγματα. Τα ίδια τα σύνορα των συνασπισμών αποδεικνύονται ανεπαρκέστατα, αφού οι Πράσινες συσπειρώσεις στην ΕΣΣΔ πολλαπλασιάζονται όπως τα μανιτάρια (μόλις πρόσφατα έγινε αυτό γνωστό, χάρις και στην εντυπωσιακή παρουσία του Καγκαρλίτσι σε Πράσινα Συνέδρια της Δύσης), ενώ η Οικολογία γίνεται πόλος συσπείρωσης στην Ουγγαρία, Σλοβενία και Ανατολική Γερμανία. Την απάντηση από την άλλη πλευρά των συνόρων δεν την δίνουν μόνον οι "ορθόδοξοι" Πράσινοι και Οικολόγοι-Εναλλακτικοί, αλλά όσο περνά ο καιρός και κάποιοι άλλοι, με όλο και λιγότερες επιφυλάξεις: Οι "κοκκινο-πράσινοι" οικομαρξιστές του Ιγκράο, της Ροσάντα και του Μάγκρι, οι Γάλλοι "ανανεωτές", οι Ολλανδοί κριτικοί κομμουνιστές. Η Αριστερά στο μέλλον ή θα είναι οικολογική ή δεν θα είναι Αριστερά.